

Nærings- og
fiskeridepartementet

Høring - norske lønns- og arbeidsvilkår

Jeg viser til høringsbrevet, og vil gjerne bemerke følgende:

1. Det er ikke lagt frem dokumentasjon på de uverdige arbeidsforholdene som foranledige lovgiverinngrep. Det er ingen grunn til å betvile at lønns- og arbeidsforholdene kunne vært bedre. Men dokumentasjonen må legges frem i høring, slik at alle sider ved fakta kan belyses. Det ville i den sammenhengen være av stor interesse å se til sammenlikning hvordan lønns- og arbeidsforholdene er på norske (NIS-)skip.
2. Når det gjelder kontinentalsokkelen, foreslås bare lønnsvilkårene, og ikke arbeidsvilkårene regulert. Noen nærmere begrunnelse for dette er ikke gitt. Betyr dette at norske myndigheter anser arbeidsvilkårene tilfredsstillende på de skipene som reguleres? Heller ikke her er faktagrunnlaget i høringsnotatet på plass.
3. Forslaget til regulering av lønnsvilkårene på kontinentalsokkelen bygger på at en skal pålegge norske rettighetshavere å sørge for at innleide skip tilbyr norske lønnsvilkår uten å pålegge disse skipene det direkte. Dette skal visstnok gi en videre folkerettslig kompetanse. Selv etter å ha lest Utenriksdepartementets korte notat, som det vises til som grunnlaget for denne tenkningen, er det vanskelig å forstå at en kan oppnå noe som helst på denne måten. Folkerettslig må det være helt irrelevant om myndigheten utøves direkte eller indirekte. Særlig gjelder dette når rettighetshaverne på sokkelen har store innslag av offentlige og halvoffentlige aktører.
4. Hvis man virkelig legger til grunn at Norge kan styrke sin folkerettslige kompetanse ved å regulere indirekte i stedet for direkte, må det vurderes om den samme reguleringsteknikken bør benyttes i kystfarten. Også her er det slik at de anløpende skipene har eller trenger kontrakter med foretak Norge har full jurisdiksjon over, f.eks. havner og arrangører av aktiviteter på land. Norske

lønns- og arbeidsvilkår vil da, etter resonnementet i høringsnotatet, kunne få langt videre anvendelse enn det høringsnotatet legger opp til ved at de norske aktørene pålegges en plikt til å påse at skip de inngår avtaler med bruker norske lønns- og arbeidsvilkår også f.eks. ved et engangsbesøk i norske havner. De norske reglene vil da etter det resonnementet høringsbrevet legger til grunn, kunne anvendes i langt videre utstrekning enn det som det legges opp til. Om dette likevel ikke gjøres, trenger dette en drøftelse og begrunnelse.

5. I høringsutkastet er det ikke gjort forsøk på å definere rekkevidden avplikten for rettighetshaverne på kontinentalsokkelen til å påse at medkontrahenter tilbyr norske lønnsvilkår. Dette må naturligvis gjøres i loven og etter en høring. Forhold som bør presiseres er f.eks.:

- Hvilket geografisk område skal de norske lønnsvilkårene gjelde for? Er det bare for perioden skipet er i sikkerhetssonen eller på norsk sokkel, eller kanskje også under en reise til norsk sokkel?
- Skal norskheten av lønnsvilkårene vurderes for hver enkelt arbeidstaker eller er det tale om en mer overordnet vurdering av lønnsnivået som helhet? Hvordan håndterer man enkeltarbeidstakere som å høyere lønn enn de norske tariffavtalene skulle tilsi?
- Skal lønnen til den enkelte arbeidstaker avhenge av om vedkommende er på vakt f.eks. akkurat når skipet går over til norske lønnsvilkår, eller skal man beregne dette på en mer praktisk måte?
- Hvordan skal lønnsvilkårene på sokkelen vurderes i forhold til andre ytelser og arbeidsforhold, f.eks. helseforsikringer og trygdeordninger?
- Kan man risikere at arbeidstakere som får høyere lønn i norske farvann mister godene ved f.eks. ved å få utbetalt mindre bonus ved årets slutt?

6. Et liknende avgrensingsproblem oppstår om et supplyskip går mellom flere installasjoner og f.eks. to norske havner. Når gjelder i så fall reglene for sokkelen (norske lønnsvilkår), og når gjelder reglene for kystfart (norske lønns- og arbeidsvilkår)?

7. Det må også presiseres hvilken rettighetshaver som har påseplikt om et skip betjener flere installasjoner.

8. Jeg savner også en nærmere drøftelse av hvilke virkemidler en rettighetshaver har for å påse at mannskap på innkontraherte skip får norske lønnsvilkår. Har man tenkt seg at rettighetshaverne skal få innsyn i lønningslister uten hensyn til taushetsplikt, og om nødvendig ta arbeidet med å gjennomgå disse listene for å sammenlikne

med norske tariffavtaler? Hvilke virkemidler kan rettighetshaveren bruke om lønnsvilkårene ikke er tilstrekkelig norske?

9. I notatet om sokkelen tar Utenriksdepartementet bemerkelsesverdig nok uttrykkelig ikke stilling til EØS-retten, og alt som sies om dette i høringsnotatet er at det norske synet er at EØS-avtalen ikke gjelder på sokkelen. Det er langt fra samstemmighet om dette, heller ikke i norsk teori. Spørsmålet fortjener en ordentlig drøftelse, og en vurdering om man er tjent med at detet settes på spissen nå og da kanskje avklares i Norges disfavør.

10. Uansett om en skulle legge til grunn at EØS-avtalen ikke gjelder på norsk sokkel, har mye av den maritime aktiviteten også sokkelen også tilknytning til EØS-land, f.eks. transport mellom sokkelen og land. Det bør derfor drøftes om et eventuelt EØS-unntak for sokkelen kommer til anvendelse uansett skipsaktivitetenes tilknytning til land.

11. I den grad EØS-avtalen får anvendelse, baserer høringsnotatet seg at Norge kan påberope seg allmenne hensyn som unntak fra de fire frihetene. Jeg savner en nærmere drøftelse av dette, bortsett fra henvisningene til EU-rettspraksis som er restriktiv til å anse hensynet til like lønns- og arbeidsvilkår som et allment hensyn. Problemet forstørres av at man som nevnt ikke redegjør for hvilke forskjeller i lønns- og arbeidsvilkår som faktisk finnes mellom norske og utenlandske skip. Spesielt gjelder dette når en sammenlikner på den ene siden utenlandske skip med ITF-godkjente lønnsvilkår og på den andre siden NIS-registrerte norske skip. Det kan i det hele tatt være vanskelig å argumentere for at allmenne hensyn tilsier at det skal være norske vilkår om bord på utenlandske skip langs kysten og på kontinentalsokkelen når ikke det samme gjelder for norske skip i utlandet (NIS-loven § 6). Et forsøk bør iallfall gjøres på å forsvare departementets synspunkt om allmenne hensyn, som jeg oppfattes som helt essensielt i departementets argumentasjon.

12. Det er uklart hvordan de nye rettighetene eventuelt kan håndheves fra arbeidstakernes side. Er det meningene at arbeidstakerne skal kunne kreve erstatning fra rettighetshaverne på kontinentalsokkelen for brudd på plikten til å påse at norske lønns- og arbeidsvilkår benyttes? Skal arbeidstakernes beskyttelse være effektiv, må de uansett sikres rett til å reise søksmål mot sin arbeidsgiver i Norge, og det må sikres at dommer i slike søksmål effektivt kan fullbyrdes mot utenlandske redere.

13. I HR-2016-1251-A la Høyesterett til grunn at det er flaggstatens rett som gjelder for arbeidsforhold om bord etter norske lovvalgsregler. Det er selvsagt likevel ikke noe i veien for at Norge kan gi lover som også angår arbeidsforhold på utenlandske skip. Spesielt ettersom dommen bygget på en antatt lovgivervilje, bør de avklares om det er meningen å fravike det prinsippet dommen bygger på

ved den nye lovgivningen, eller om dette bare er et enkeltstående unntak.

Med vennlig hilsen

Eik Rasmussen